

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ Αθήνα-Λευκωσία

Το Κυπριακό, κορυφαίο εθνικό ζήτημα, σφυρηλάτισε στη διαχρονία τους ακατάβλητους δεσμούς μεταξύ Ελλαδιτών και Ελληνοκυπρίων. Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1950 το παλλαϊκό αίτημα της Ένωσης έβγαλε στους δρόμους της Αθήνας και της Λευκωσίας χιλιάδες κόσμος, με τις πολιτικές ηγεσίες να μην κινούνται πάντοτε προς τους ίδιους στόχους. Οι συμμαχικές υποχρεώσεις της Ελλάδας, αλλά και οι επικίνδυνες ισορροπίες με την Τουρκία, προκαλούσαν διαρκώς αναταράξεις στις ελληνοκυπριακές σχέσεις, ειδικά μετά την ανεξαρτησία του 1960. «Επέζησα 13 ελλήνων πρωθυπουργών, δεν θα πέσω από τον Παπαδόπουλο» έλεγε ο Μακάριος, όχι και τόσο

Όπως στις οικογένειες, υπάρχουν προστριβές

Οι σχέσεις Ελλάδας και Κύπρου είναι αδιάρρηκτες, αδιατάρακτες και αδελφικές. Δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετικά καθώς η Κύπρος αποτελεί τμήμα του μείζονος Ελληνισμού. Η δε προστασία του Ελληνισμού της Κύπρου αποτελεί πρώτη προτεραιότητα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Είναι γνωστό ότι από νωρίς οι Έλληνες της Κύπρου συμμετείχαν στους εθνικούς αγώνες για ελευθερία και αυτοδιάθεση και πλήρωσαν βαρύ φόρο αίματος ήδη από τα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης. Η αγγλική αποικιοκρατία, μετά το 1878, έφερε μαζί της νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη του εθνικού φρονήματος των Ελληνοκυπρίων αλλά, ταυτόχρονα, περιέπλεξε τον αγώνα τους.

Η εμπλοκή της Μεγάλης Βρετανίας στο Κυπριακό δημιούργησε ένα τρομακτικό δίλημμα στην ελληνική ηγεσία. Αλλιώς, το σύγχρονο ελληνικό κράτος δημιουργήθηκε με βρετανική υποστήριξη και παρέμεινε, μέχρι τον εμφύλιο πόλεμο, υπό βρετανική προστασία και, ενίοτε, κηδεμονία. Η συστηματική και επαναλαμβανόμενη προσηλυτιστική της Αθήνας να αποφύγει, πάσο θυσία, τη ρήξη στις σχέσεις της με το Λονδίνο πυροδότησε μια σειρά από κρίσεις μεταξύ του «εθνικού κέντρου» και των Ελληνοκυπρίων, καθώς και τη δυσάρεσκη της κοινής γνώμης, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο, που δονούνταν από εθνικό ενθουσιασμό. Από τον Ελευθέριο Βενιζέλο, στον Κωνσταντίνο Καραμανλή και, εν τέλει, στον Γεώργιο

Παπανδρέου, η ελληνική πολιτική ηγεσία βρέθηκε συχνά απέναντι στους Ελληνοκυπρίους.

Η ίδρυση της ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας υπήρξε προϊόν ενός επώδυνου συμβιβασμού. Ο συμβιβασμός των συμφωνιών της Ζυρίχης και του Λονδίνου έγινε μόνο προσωρινά αποδεκτός από την ελληνοκυπριακή ηγεσία, η οποία επέδιωξε την αναθεώρησή του, παρά τις ελληνικές αντιρρήσεις. Η διαμάχη Αθήνας και Λευκωσίας έφθασε στο αποκορύφωμά της την περίοδο της χούντας του Δ. Ιωαννίδη, ο οποίος οργάνωσε το μοιραίο πραξικόπημα της ανατροπής του Προέδρου Μακαρίου.

Η ρήξη και η σύγκρουση που ακολούθησε μεταξύ των οπαδών του Μακαρίου και του ΑΚΕΛ και των πιστών στον Αρχιεπίσκοπο σωμάτων ασφαλείας από τη μια και της Κυπριακής Εθνοφυλακής, υπό τις εντολές των ελλήνων αξιωματικών της χούντας, από την άλλη, άνοιξε τον δρόμο για την καταστροφή της τουρκικής εισβολής το καλοκαίρι του 1974. Η τραγωδία της εισβολής διέλυσε το αφήγημα περί «εθνικού κέντρου» και αποκατέστησε την ισορροπία στις σχέσεις Αθήνας - Λευκωσίας.

Αποκορύφωμα της νέας στρατηγικής ήταν η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 2004, παρά τις τουρκικές απειλές, ως αποτέλεσμα της φιλοδυτικής στροφής της Κύπρου και των αποτελεσματικών ελληνικών πιέσεων στους ευρωπαίους εταίρους. Η ένταξη της Κύπρου αποτέλεσε ένα κορυφαίο επίτευγμα της ελληνικής διπλωματίας και δεν επισκιάστηκε ούτε από τους

ΓΝΩΜΗ
Του Δημήτρη
Καυρίδη

Β

Οι σχέσεις Αθήνας και Λευκωσίας είναι αδελφικές αλλά είναι σχέσεις μεταξύ δύο ισότιμων και κυρίαρχων κρατών. Αυτό σημαίνει ότι ούτε η Αθήνα επιβάλλει ούτε η Λευκωσία είναι ανεύθυνη, ωσάν η πρώτη να είναι ο μεγάλος αδελφός και η δεύτερη ο μικρός

χειρισμός της απόρριψης του σχεδίου Ανάν, που, για πρώτη φορά, εμφάνισαν διεθνώς τους Τούρκους να θέλουν και τους Ελληνοκυπρίους να μη θέλουν τη λύση του Κυπριακού.

Ενδιαφέρον έχει η επισήμανση ότι πρώτη η Κύπρος διείδε τις δυνατότητες μιας προσέγγισης με το Ισραήλ. Η προστασία της ελληνικής Κύπρου από την τουρκική και μουσουλμανική επιβουλή έχει καταστεί μείζον στόχος της ισραηλινής πολιτικής στην Ανατολική Μεσόγειο. Η Ελλάδα ακολούθησε, μετά το 2010, στην προσέγγιση με το Ισραήλ. Διαμορφώθηκε έτσι μια συναντίληψη μεταξύ Αθήνας και Λευκωσίας για μια πιο δυναμική αντιμετώπιση του τουρκικού αναθεωρητισμού στην Ανατολική Μεσόγειο, πέρα από τις παραδοσιακές επικλήσεις του διεθνούς δικαίου.

Αμφότερες οι πρωτεύουσες κατανούν απόλυτα την ανάγκη μιας διαρκούς και στενής συνεργασίας. Όμως, όπως σε κάθε οικογένεια, υπάρχουν ενίοτε προστριβές, κυρίως λόγω υπονομιών παρεμβάσεων της μιας στα εσωτερικά της άλλης πλευράς.

Αυτό που χρειάζεται περισσότερο είναι η διαύγεια στις σχέσεις. Η Αθήνα δεν είναι και δεν θέλει να είναι το «εθνικό κέντρο» του παρελθόντος που επέβαλλε πολιτικά. Οι σχέσεις Αθήνας και Λευκωσίας είναι αδελφικές αλλά είναι σχέσεις μεταξύ δύο ισότιμων και κυρίαρχων κρατών. Αυτό σημαίνει ότι ούτε η Αθήνα επιβάλλει ούτε η Λευκωσία είναι ανεύθυνη, ωσάν η πρώτη να είναι ο μεγάλος αδελφός και η δεύτερη ο μικρός. Όσο πιο ξεκάθαρο

γίνεται αυτό τόσο πιο ανέφελος και απονήμετος θα είναι οι σχέσεις μεταξύ των δύο. Και τόσο πιο εποικοδομητική, υπέρ του εθνικού συμφέροντος, θα είναι η συνεργασία τους. Απαραίτητη, αμοιβαία επωφέλης και ειλικρινής, σήμερα περισσότερο από ποτέ.

Αυτή η διαπίστωση γίνεται ακόμα πιο επίκαιρη σήμερα με αφορμή το καλώς της ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ. Η Ελλάδα έχει ήδη δαπανήσει 300 εκατομμύρια, μέσω ΑΔΜΗΕ, και είναι έτοιμη να προχωρήσει το έργο, σύμφωνα με τις συμφωνίες Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ και Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα έχει δεσμευτεί ότι θα κάνει το παν για την ολοκλήρωση του έργου. Αρκεί, βέβαια, να συνεχίσει να το θέλει η Κύπρος, την οποία πρωτίστως αφορά. Αλλιώς, είναι ένα έργο που θα εξασφαλίσει την άμεση πτώση της τιμής της κλοβατώρας στον κύριο καταναλωτή, θα ενισχύσει την ασφάλεια της Κυπριακής Δημοκρατίας και θα συμβάλει αποφασιστικά στην πρόσθνη μετάβαση.

Η Ελλάδα και η Κύπρος δικαιούνται να περιφανεύονται για τον ακατάλυτο δεσμό τους, που αποτελεί όρο εθνικής επιβίωσης και προϋπόθεση για την ευημερία αμφοτέρων. Ταυτόχρονα, η αδιακοπή συνεννόηση των δύο κυβερνήσεων ενισχύει την εθνική αυτοπεποίθηση και πολλαπλασιάζει την εθνική ισχύ.

Ο κ. Δημήτρης Καυρίδης είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της ΝΔ και καθηγητής Διεθνών Σχέσεων.

